

پیام دبیرکل سازمان جهانی بهداشت، دکتر مارگارت جان

نابرابری‌ها سلامت شهرنشینی را تهدید می‌کند.

خانم‌ها و آقایان

در روز جهانی بهداشت امسال، بر علل اهمیت شهرنشینی و سلامت توجه می‌کنیم. اول آن که امروزه برای اولین بار در تاریخ، جمعیت شهرنشین از روستانشینان بیشتر است. در تمام جهان، در طی ۳۰ سال آینده تقریباً تمام رشد جمعیت در مناطق شهری خواهد بود که این میزان در آسیا و آفریقا بسیار زیاد است. در نیمه‌های قرن، از هر ده نفر، ۷ نفر در شهر زندگی می‌کند.

این روند به خودی خود برای سلامتی بد نیست. به طور کلی افزایش رشد جمعیت شهری بهتر از افزایش رشد جمعیت روستایی است. مردم در شهرها به خدمات بهداشتی، اجتماعی بیشتر دسترسی دارند.

میزان سواد بالاتر و امید به زندگی، بیشتر است. اگر برنامه‌ریزی، مدیریت و اداره شهرها به خوبی صورت گیرد زندگی برای شهروندان بیشتر مهیا شده و اثرات آن بر سلامت بیشتر از موارد مشابه در روستاها خواهد بود.

البته در این میان، مشکلات زیادرو به رشدی نهفته است. در شهرها فرصت، شغل و خدمات بیشتر یافت می‌شود اما خطراتی نیز سلامت افراد را تهدید می‌کند.

زمانی که تعداد زیادی از افراد در فضایی مشترک با یکدیگر در ارتباطند و از خدمات مشترکی بهره می‌گیرند عوارض رخ داده‌های بد بسیار تشدید خواهد شد. برای مثال محدوده‌ای از آلودگی غذا یا منابع آب تا سطوح بالای آلودگی هوا یا آلودگی صوتی، حوادث شیمیایی، شیوع بیماری یا بلایای طبیعی را می‌توان نام برد. این بخشی از مسأله است. در بسیاری از کشورها، رشد شهری، باعث شده که دولت‌ها نتوانند زیرساخت‌های لازم را پایه‌ریزی کنند و بر قوانین ضروری تأکید ورزند تا امنیت و سلامت را در شهرها رواج دهند.

امروزه در شهرها شیوه‌های زندگی ناسالم رواج یافته است برای مثال استفاده از مواد غذایی ارزان و کم‌ارزش به دلیل وجود غذاهای فرآوری شده غنی از چربی و قند با مواد مغذی کم، تمایل به بی‌حرکی، مصرف دخانیات، الکل و دیگر مواد مخدر.

این تغییرات در سبک زندگی به طور مستقیم با چاقی و افزایش بیماری‌های مزمن از جمله بیماری‌های قلبی، سکت، برخی سرطان‌ها و دیابت مرتبط است. درمان این موارد برای خانوارها و جوامع هزینه‌برند و به طور روزافزونی بر جوامع فقیر شهری متمرکزند.

دومین موردی که سبب توجه بیشتر بر سلامت شهری به ویژه افراد فقیر می شود آن است که در قرون گذشته، بیشترین میزان فقر در مناطق پراکنده روستایی بود اما امروزه فقر به تعداد زیادی در شهرها تمرکز کرده است.

امروزه، نزدیک یک سوم ساکنین شهرها، تقریباً یک میلیون نفر، در زاغه ها، پیاده روها و اجتماع های های غیررسمی زندگی می کنند. تقریباً ۹۰٪ زاغه نشین ها در شهرهای کشورهای در حال توسعه هستند در بسیاری از این شهرها، زاغه ها، بالاترین نوع مسکن مردم را به خود اختصاص داده است.

تهدید کننده های سلامت بسیارند که از بهداشت ناکافی و آلودگی و تصادفات غیرقابل اجتناب به دلیل ترافیک های سنگین، تا پابرنه بازی کردن کودکان در خاک و آب های آلوده و شیوع بیماریهای عفونی در مناطق شلوغ، می توان نام برد.

این بیماری ها متعددند. زاغه ها ها محیطهای خوب برای پرورش سل، هپاتیت، تب، ذات الریه، وبا و بیماریهای اسهال هستند که در جوامع شلوغ به آسانی منتشر می شوند. مردم در چنین شرایطی در واقع زندگی نمی کنند بلکه آنجا دست و پا می زنند.

اینها بدترین مثال های اثرات منفی مدیریت ضعیف شهری بر سلامت بود. اما این ها تنها مثال های موجود نیستند تقریباً در تمام شهرها و در هر جایی از دنیا در مقابل فقر زیاد، افرادی نیز با ثروت فراوان یافت می شوند. افرادی که از مراقبت های بهداشتی بالایی برخوردارند و برای آن هزینه زیادی می پردازند، و نیز کسانی که به دلیل مشکلات مالی و دلایل دیگر از اساسی ترین و مورد نیازترین مراقبت ها نیز بی بهره هستند.

در هر گوشه ای از دنیا، برخی ساکنین خاص از بهداشت ضعیف نابرابر برخوردارند که این نابرابری به علت تفاوت شرایط زندگی و اجتماعی آنها است.

خانم ها و آقایان

شهر به طور روز افزون بزرگ و بزرگ تر می شوند و این افزایش در جوامع فقیرتر سریع تر هم هست. و اثرات آن بر بهداشت و سلامت بسیار زیاد است.

در حقیقت، یکی از بهترین راه ها برای اندازه گیری مشکلات شهرنشینی این است که به اختلاف شاخص های سلامت و بهداشت در میان گروه های محروم و توانگر شهر توجه شود. در روز جهانی بهداشت امسال، سازمان جهانی بهداشت از سیاستگذاران و مسؤولین مملکتی می خواهد که به شهروندان، سازمان های غیردولتی و حامیان سلامت توجه کنند و نگاهی دقیق تر بر نابرابری های سلامت در شهرها بیندازند و برای رفع آن عمل کنند.

چرا نابرابری ها در سلامت شهری و استانداردهای زندگی مهم هستند؟ پر واضح است مشکلات بهداشتی و عوارض فقر و شرایط بد زندگی در تمام شهرها منتشر می شود و تمام ساکنین شهر را تحت تأثیر قرار می دهد.

در جوامعی که اختلاف طبقاتی زیاد است و فرصتهای شغل و درآمدی و شاخص های سلامت طبقات با یکدیگر متفاوت است جرایم خشونت بار بیشتر است.

نا آرامی اجتماعی، خشونت و شیوع بیماری ها می تواند به آسانی از یک همسایه یا محدوده منتقل شده و تمام شهروندان را در خطر قرار دهد و آرامش شهر را مختل سازد.

سیاستگزاران و مسؤولین می دانند که این موضوع چقدر بر جذب توریست و گردشگر، تجارت های جدید و برنده شدن در انتخابات بعد تأثیر دارد.

ساکنین شهرها نیز می دانند که این موضوع چه مقدار بر همبستگی اجتماعی، امنیت ایمنی و کیفیت زندگی مؤثر است.

فقر بهداشتی از جمله سلامت روان، یکی از محسوس ترین و قابل اندازه گیری ترین اثرات زیان های شهرنشینی است. نابرابری های بهداشتی یکی از موارد مهمی است که جوامع خواهان تغییر آن هستند و رهبران سیاسی باید به آن عمل کنند.

و آخرین نکته این که وقتی مسؤولین درباره آیندهی شهری که اداره اش می کنند می اندیشند لازم است به سلامت آن بیندیشند و برای سلامت آن برنامه ریزی کنند.

در کشورهای در حال توسعه بهترین مدیران شهری می توانند امید به زندگی را به ۷۵ سال و بیشتر برسانند و با مدیریت ضعیف شهری امید به زندگی می توانند به ۳۵ سال هم برسند.

منبع: www.who.int

مترجم: دکتر پونه سروروان

مسؤول آموزش سلامت - مرکز بهداشت شهرستان شیراز (شهدای والفجر)

هفته سلامت ۸۹